

Рассмотрены и проанализированы примеры традиционных для украинского фольклора типов сказочных персонажей: матери, матери-природы и злой мачехи.

В выводах обобщено мнение, что яркий образ матери в сказках способствует правильному и своевременному формированию у девушек чисто материнских черт характера и качеств личности: трудолюбия, терпения, любви к детям, умение вести хозяйство, опрятности, вежливости, доброты, соблюдение высоких моральных норм поведения и т.д.

Ключевые слова: украинская народная педагогика, средства воспитания, вербальные средства воспитания, украинская народная сказка.

Summary

Iryna Ptashchuk

The Image of Mother in Ukrainian Folk Tales

The article justifies the use of Ukrainian folk tales as an effective means of educating. This article also discusses the influence of folklore on the formation of the women's responsible attitude to motherhood. By the specific examples the educational potential of Ukrainian folk tales in terms of the formation of future mothers correct vision of the world and themselves in it is investigated. Attention is paid to the fact that folklore reflects emotional and esthetic, artistic, creative, moral and intellectual potential of the Ukrainian people and creates conditions for the growth and development of natural instincts and talents of every citizen of Ukraine.

The examples of traditional Ukrainian folk types of fantasy characters: mother, mother nature and the evil stepmother are considered and analyzed.

In conclusion the article summarizes the opinion that vivid image of the mother in the tales promotes correct and timely formation of girls purely maternal features of character and personality traits: hard work, patience, love of children, the ability to keep house, cleanliness, kindness, maintaining high moral norms of behavior, etc.

Key words: Ukrainian folk pedagogy, means of education, verbal means of education, Ukrainian folk tale.

Дата надходження статті: «9» вересня 2014 р.

УДК 371.3:37.018 364-4 (477)

СЕРГІЙ РАБІЙЧУК,

кандидат педагогічних наук

(М.Хмельницький)

Аналіз сучасних концепцій виховання загальнохристиянських ціннісних орієнтацій молоді як аспект професійної діяльності фахівців соціальної сфери

В статті здійснюється аналіз сучасних концепцій виховання загальнохристиянських ціннісних орієнтацій у молоді як аспект професійної діяльності фахівців соціальної сфери. Встановлено, що сучасна молодь бере активну участь в суспільному житті, не маючи при цьому власних поглядів на проблему цінностей. У процесі вивчення проблеми формування ціннісних орієнтацій молоді розкрито причини і умови, за яких цінності стають повноцінними життєвими орієнтирами, суб'єктивними пріоритетами, а також визначають природу обґрунтування особистісних життєвих планів, дій та вчинків молоді. Аргументовано, що формування загальнохристиянських ціннісних орієнтацій є неоднозначним та проблемним і характеризується багатоманітністю цілей, результатів та напрямів розвитку. Відмічено, що фундаментом більшості цінностей виступають норми моралі, спільно вони формуються за допомогою зовнішніх чинників, а у вигляді засобів та умов реалізують внутрішні цінності – пріоритетні цілі особистості. Враховано актуальність концепції ціннісної свідомості, яка не випадково виникла в момент, коли загальнохристиянські цінності потребують захисту та збереження з метою передачі їх у спадок наступним поколінням, що має здійснюватися у процесі роботи майбутніми фахівцями соціальної сфери. Виходячи з цього, система ціннісних орієнтацій є індивідуальною для кожної окремої особистості, до того ж вона тісно пов'язана з мотивами і потребами, цілями і установками, а також з інтересами особистості. Враховано, що зусилля сім'ї, всієї освітньо-виховної системи мають бути спрямовані на формування у молоді загальнохристиянських ціннісних орієнтацій, в свою чергу, набуті теоретичні знання та практичний досвід з даної проблеми має сприяти ефективній фаховій діяльності професіоналів соціальної сфери.

Ключові слова: виховання, концепції, молодь, ціннісні орієнтації, фахівці соціальної сфери.

Постановка проблеми у загальному вигляді... При вивченні проблем формування загальнохристиянських ціннісних орієнтацій молоді виняткової уваги потребує з'ясування причин і умов, за яких цінності стають істинними життєвими орієнтирами. Сучасна молодь приймає активну

участь у суспільному житті, не маючи при цьому власних поглядів на проблему цінностей. Соціальні зміни посилюють суперечності щодо зміни пріоритетів.

Формування цілей статті... Мета статті полягає в обґрунтуванні сучасних концепцій виховання загальнохристиянських ціннісних орієнтацій молоді та їх значення у професійній діяльності фахівців соціальної сфери.

Виклад основного матеріалу... Формування ціннісних орієнтацій є неоднозначним та проблемним і характеризується багатоманітністю цілей, результатів та напрямів розвитку. Зумовлено це широким проявом людської природи. Посилення кризи соціально-фінансового сектору, розвиток ринкових відносин на фоні демократизації суспільства, значно зменшує довіру до влади. Це зумовлює поділ суспільства, в якому сповідується синтез ціннісних орієнтацій, притаманних різним соціальним групам.

А. Маслоу стверджує, що формування особистості відбувається завдяки соціальному впливу – «інстинктивні схильності людини набагато слабкіше за сили цивілізації» [6, с.272].

Дослідження ціннісних орієнтацій дозволило представнику гуманної психології Г.Оллпорту обґрунтувати керованість поведінкою особистості на основі соціальних мотивів. Фундаментом більшості цінностей виступають норми моралі, спільно вони формуються за допомогою зовнішніх чинників, а у вигляді засобів та умов реалізують внутрішні цінності – пріоритетні цілі особистості. Перехід зовнішніх цінностей у внутрішні відбувається за допомогою трансформації «категорії знання» у «категорію сутності».

М.Рокич наголошує, що загальне число базових цінностей невелике, люди володіють одними цінностями, але проявляються вони по-різному. Всі існуючі цінності об'єднанні в систему. Основи цінностей проявляються в суспільній культурі, соціальних інститутах та в особистісному житті. Цінності мають вплив на всі соціальні процеси. Покладаючись на поділ цінностей (термальні та інструментальні), М.Рокич розробив спеціальну методiku для вивчення ціннісних орієнтацій, яка дозволяє отримати систему «типів», при цьому спільні риси в групах вказують на спільні соціальні умови, а відмінності – на специфічні особливості.

Як вважає Т.Парсонс, суть ціннісних орієнтацій полягає у ситуативному оцінюванні та виборі певних шаблонів, що визначають оцінку та обрання моделі поведінки. Процес формування ціннісних орієнтацій розвиває здатність оцінювати факти реальності та обирати їх, а також стиль поведінки відповідно до принципу «добро – зло» [7, с.343].

Вивчаючи формування духовної культури особистості, М.Бердяєв вбачав головне завдання функціонування суспільного життя саме в духовності. За стрімкого розвитку цивілізаційних цінностей держави, раси, класу зазнають трансформацій, при цьому формуються суперечності між життям людей та результатами їх життєдіяльності. Розв'язання даної суперечності залежить від формування нового світосприйняття, основа якого містить ціннісні пріоритети людської особистості.

Пізніше А.Швейцер, розробляючи власну концепцію благоговіння перед життям, наголошував, що серед різних форм життя має бути милосердя та співчуття, які є опорними цінностями суспільства.

На основі сублимації енергії життєвих бажань особистості ґрунтуються погляди на процес формування цінностей М.Бердяєва, М.Лоського, М.Шелера. Дослідники вважають, що сублимація впливає на формування системи цінностей, при цьому головна системотвірна роль належала б певній універсальній цінності. Дана система цінностей була б в змозі сприяти ідеальним стосункам у суспільстві.

Опорним для формування ціннісних орієнтацій є позиція І.Кона про соціальну природу ціннісних орієнтацій, які формуються під впливом суспільного виховання, пропаганди. Система ціннісних орієнтацій, за І.Коном, формується в результаті «розширення кола дій і відповідальності, розвитку інтелекту, емоцій та волі» [4, с.28].

М.Бахтін, досліджуючи феномен цінностей і розробляючи теоретичні концепції їх формування, виокремлює думку про існування вічних цінностей та перебування людини у центрі ціннісної системи, стверджуючи, що «цінності цінні не для того чи іншого індивідуума і в ту чи іншу епоху, а для всього історичного людства, я єдиний у певному емоційно-вольовому ставленні до суспільства» [2, с.117].

Важливе місце у розвитку аксіології посідає концепція ціннісної свідомості М.Розова, який наголошував, що усе суспільство повинно «говорити на мові цінностей», в умовах сучасної світової інтеграції.

Слід зазначити актуальність концепції ціннісної свідомості, яка не випадково виникла в момент, коли загальнохристиянські цінності потребують захисту та збереження з метою передачі їх у спадок наступним поколінням. Ми вважаємо, що концепція ціннісної свідомості має лягти в основу загальної ціннісно-освітньої системи сучасної молоді людини.

Формування ціннісних орієнтацій, на думку М. Разіна, має розпочинатися зі сприймання інформації про природу і функції цінностей. Для людини важливим є засвоєння культурно-історичного досвіду суспільства, культура та мистецтво постають найбільш стійкими і традиційними формами морально-естетичних цінностей.

Російський дослідник Б. Вишлецов наголошує на закономірності розвитку ціннісної свідомості, яка є фундаментальною частиною системи ціннісних орієнтацій. Ціннісна свідомість в кожному епоху, на думку дослідника, має бути новою, не нав'язливою та історично властивою. Відсутність розвитку ціннісної свідомості призводить до кризи культури і суспільства.

Система ціннісних орієнтацій є індивідуальною для кожної окремої особистості, до того ж вона тісно пов'язана з мотивами і потребами, цілями і установками, а також з інтересами особистості. Якщо брати до уваги, що інтереси є нестійкими і постійно зазнають змін протягом розвитку особистості, тоді «ціннісні установки й орієнтації постійно відпрацьовуються, вдосконалюються» [9, с.154].

Дослідженню ролі соціальних відносин у процесі формування ціннісних орієнтацій присвячена велика кількість праць із психології. Л. Анциферова вважає, що спрямованість особистості на істинні цінності сприяє формуванню суспільства. Для людини прикладом для формування власної ціннісної ієрархії має слугувати система цінностей суспільства завдяки послідовному вивченню меж і суті норм суспільства. На думку Л. Анциферової та М. Яницького, ефективно формування ціннісних орієнтацій має здійснюватися системою спеціальних засобів і умов.

В. Франкл вважав сутність життя фундаментальним утворенням, яке характеризує поведінку і ставлення особистості та виражається у вигляді ціннісної системи. Концепція формування цінностей за твердженням дослідника має опиратися на критерії «створення» (корисні творчі дії), «переживання» (спрямоване естетичне сприйняття довколишньої реальності), «ставлення» (об'єктивне розуміння реальності). Цінності не мають автоматичної здатності закладатися у свідомості, їх засвоєння залежить від духовної активності кожного окремого індивіда. «Особистісний сенс» за В. Франклом, є певним координатором зміни соціально вагомих цінностей у особистісно вагомій.

Ціннісні орієнтації Д. Узнадзе розглядав як «динаміку установки». Науковець стверджує, що внаслідок об'єктивації соціально-особистісного досвіду з'являється усталена система фіксованих установок, тобто ціннісних орієнтацій, які активно регулюють мотивацію поведінки.

Дослідники Л. Фрідман і І. Кулігіна під формуванням ціннісних орієнтацій розуміють орієнтацію людини на певні важливі для неї цінності, які є результатом попередньої вираженої позитивної оцінки. Це відбувається за умови оволодіння цінністю, врахування людиною своїх потреб, цілей, можливостей та здібностей.

У своєму дослідженні Н. Зикова наголошує, що на заваді процесу формування системи ціннісних орієнтацій індивіда стають конфлікти між особистісними та суспільними, особистісними та професійними цінностями, а тому формування ціннісних орієнтацій стає ефективним завдяки гештальт-терапії. Виходячи з цього, провідною умовою процесу формування є розробка методів поєднання особистісних та професійних цінностей.

В. Алексеева трактує процес формування ціннісних орієнтацій як процес, у якому суспільні цінності активно включаються у алгоритм діяльності особистості. Усвідомлене оволодіння цінностями відбувається через їх перенесення у життєдіяльність суб'єкта. Дослідниця вказує на факт взаємозв'язку проблем ціннісних орієнтацій та соціальної структури соціуму, помічаючи в ціннісних орієнтаціях форму залучення цінностей суспільства у власну діяльність особистості.

Процес формування ціннісних орієнтацій відповідає потребі у саморозвитку та самостверженні в тих соціально-конкретних та історично-зумовлених формах життя, які притаманні способу життєдіяльності соціальних груп та суспільства, до яких належить молода людина.

Розвиток особистості пов'язаний з процесом формування ціннісної сфери. С. Рубінштейн стверджує, що суспільна шкала цінностей є пріоритетною в діяльності людини і спрямована на задоволення життєвих потреб. Вона є свідченням позитивного ставлення індивіда до встановленого світогляду, і, як результат, демонструє важливість світових подій для життя людини. С. Рубінштейн зазначає, що «процес засвоєння людиною об'єктивних цінностей забезпечується активною взаємодією цінностей з суб'єктом» [8, с.194-195].

Серед сучасних концепцій дослідження проблеми ціннісних орієнтацій слід відмітити працю Л. Разживіної, яка трактує ціннісні орієнтації як найбільш значимий елемент особистісного спрямування, що відображає поведінку та взаємозв'язки особистості залежно від виду діяльності та висуває їх в якості фундаментальних ціннісних орієнтацій. Науковець робить наголос на тому, що цінності педагогічної діяльності носять гуманістичну природу.

О. Кагальницька у своєму дослідженні аналізує процес перетворення особистісно-соціальних змістів в особистісні змісти. Даний процес, на думку дослідниці, є суттю формування ціннісних

орієнтацій. Суспільні цінності орієнтуючись на благополуччя інших віддзеркалюються у системі власного відношення, загального відношення та судженнях інших людей.

Взаємодія ціннісних орієнтацій в індивідуальній ціннісній ієрархії визначає типи життєвих позицій та стратегій особистості, а також природу їх узгодженості з нормами та правилами, особистісними сутностями і вимогами. Одні й ті самі цінності можуть використовуватися людьми у цілком різних цілях, тому переоцінка ціннісної категорії здатна викликати руйнування цінності, що обов'язково відб'ється і на руйнуванні системи цінностей суспільства і, як наслідок, відбудеться дезорганізація суспільної свідомості.

Досліджуючи процес та природу формування цінностей, С.Анісімов відділяє:

- абсолютні цінності (життя, добробут, психічне та фізичне здоров'я, істина, людяність, духовність тощо);
- антицінності (цінності негативного спрямування, а саме: нехлюйство, неосвіченість, недуги, деградація, дотримання шкідливих звичок тощо);
- умовні цінності, особливість їх полягає у зміні, в залежності від історичних, політичних, економічних та соціальних позицій [1, с.19].

Процес формування ціннісних орієнтацій багатоаспектно розглядається саме в науково-педагогічних джерелах з тієї причини, що педагогічна категорія «формування» є базовою.

Особливої актуальності в умовах сучасності набуває дослідження перемін, що мають місце у свідомості українських старшокласників. У цьому віці найбільше проявляється криза переоцінки цінностей. Різним аспектам даної проблеми, а саме дослідженню структури та ролі ціннісних орієнтацій молоді, їх динаміки, взаємодії ціннісних орієнтацій з індивідуально-характерологічними рисами особистості, присвячені психолого-педагогічні праці В.Бірулі, Н.Іванцева, С.Лапаєнко, С.Мукомела та ін.

Досить актуальним та важливим у педагогічно-виховному процесі є те, щоб він планомірно був направлений на формування важливих інтересів у молоді. У свою чергу, ці інтереси сформують психологічний фундамент ціннісних орієнтацій особистості, тому «вибір людиною цінностей, які визначають її орієнтацію в процесі діяльності, – не приватна справа особи, бо ж будь-яке суспільство зацікавлене в тому, щоб цінності кожної конкретної людини відповідали його загальним цінностям і ідеалам» [3, с.77].

Російська дослідниця Т.Мальковська виокремлює такі головні аспекти формування ціннісних орієнтацій старшокласників:

- формування розвиненої різнопланової ціннісної орієнтації, яка відповідає сучасному етапу суспільно-економічного розвитку соціального середовища;
- формування першочергової ціннісної орієнтації, що спрямовує свої дії на соціальні цінності суспільства, ідеали на основі існуючих фундаментальних світоглядних принципів;
- формування цінних умінь соціального характеру, спрямованих на опанування суспільними соціальними цінностями в різних видах діяльності, що здійснює шкільний заклад [5, с.3-15].

Вивчаючи ціннісні орієнтації, П.Ігнатенко стверджує, що вони скеровують особистість на суспільні цінності відповідно з її потребами. Дослідник вказує на те, що ціннісні орієнтації з'являються в учнів при наявності потреб в інтересах (наскільки цінність може задовольнити потребу), в мотивах (організують дії відносно цінностей), у цілях (конкретні цінності, на які йде орієнтація). Ми погоджуємося з висновком П.Ігнатенко про те, що «цінність виконує роль своєрідного орієнтира ..., особистість орієнтується на ті цінності, які їй найбільше потрібні в даний час і в перспективі, відповідають її інтересам і цілям, імпонують досвіду».

Розвиток ціннісних орієнтацій зумовлюється, зазвичай, формуванням стійкого та визначеного кола інтересів у старшому шкільному віці. Цей вік характеризується систематичним переключенням з конкретного на абстрактне, тоді ж підвищується інтерес до розуміння питань світогляду, моралі, етики, релігії та до власних і суспільних переживань психологічного характеру. Саме старший шкільний вік є основним періодом, у якому відбувається формування ціннісних орієнтацій. У старшому шкільному віці проходить процес становлення характеру особистості старшокласника. Це є наслідком та появою значних передумов, а саме цілеспрямованого накопичення морального досвіду.

Сучасний стан речей, життєдіяльність формують основну стратегію розвитку навчально-виховних закладів, а саме: орієнтація на площину загальнолюдських цінностей визначає їх пріоритетами в повноцінному розвитку української молоді.

Формування ціннісних орієнтацій особистості здійснюється у процесі соціалізації через ідентифікацію та інтеріоризацію цінностей. Усвідомлене засвоєння особистістю цінностей не відбувається самостійно. Воно зумовлюється особливостями соціального середовища, рівнем розвитку когнітивної та емоційної сфери індивіда, характером та формою психологічного впливу.

Переоцінка цінностей впливає на молодь. Кожна молода людина є індивідуальністю і володіє певною характерною тільки їй ціннісною ієрархією. На її формування можуть впливати соціальне

середовище, зв'язки з соціальним оточенням, наявний життєвий досвід, друзі, коло спілкування тощо.

Молодь має право обирати для себе конкретні ціннісні орієнтації нормативного характеру, керуючись при цьому відповідними мотивами. Саме мотиви є запорукою досягнення омріяних благ та бажань, формують мету діяльності, яка з часом матеріалізується завдяки діяльності, що опирається на систему ціннісних орієнтацій. Сформовані ціннісні орієнтації ефективно впливають на мотивацію поведінки особистості.

Висновки... Таким чином, сформовані загальнохристиянські ціннісні орієнтації виконують пріоритетну роль у мотивації поведінки сучасної молодої людини. За допомогою наявної системи ціннісних орієнтацій вони сприймають конкретну дійсність. Система ціннісних орієнтацій поєднується з особистісною позицією та з індивідуальним баченням реальних ситуацій. Ціннісні орієнтації визначають природу обґрунтування особистісних життєвих планів, дій та вчинків.

За умови власного чіткого усвідомлення ціннісних орієнтацій, молода людина може розмірковувати над питанням суті і призначення життя, мети власної життєдіяльності. Зусилля сім'ї, загальноосвітніх закладів, всієї освітньо-виховної системи мають бути спрямовані на формування у молоді загальнохристиянських ціннісних орієнтацій. В свою чергу, набуті теоретичні знання та практичний досвід з даної проблеми мають сприяти ефективній практичній діяльності фахівців соціальної сфери.

Список використаних джерел і літератури:

1. Анисимов С. Ф. Ценности реальные и мнимые / С. Ф. Анисимов. – М. : Мысль, 1970. – 297 с.
2. Бахтин М. М. К философии поступка / М. М. Бахтин // Вестник МГУ. Серия 7, Философия. – М., 1991. – № 1. – С. 59–64.
3. Дряпика В. І. Орієнтації студентської молоді на цінності музичної культури (соціально-педагогічний аспект) / В. І. Дряпика. – Кіровоград : Державне Центрально-українське видавництво, 1977. – 215 с.
4. Кон И. С. Социология личности : избр. психол. труды / И. С. Кон. – Воронеж : МОДЕК ; М. : МПСИ, 1999. – 555 с.
5. Мальковская Т. Н. Динамика социальных и педагогических факторов в формировании социально-активной позиции школьника / Т. Н. Мальковская // Формирование социально активной позиции школьников в условиях взаимодействия социальных и педагогических факторов : сб. науч. тр. / АПН СССР. – М., 1984. – С. 3–15.
6. Маслоу А. Психология бытия : пер. с англ. / А. Маслоу. – М. : Рефл-бук ; Киев : Ваклер, 1997. – 304 с.
7. Парсонс Т. О. О социальных системах / Т. О. Парсонс ; под ред. В. Ф. Чесноковой и С. А. Белановского. – М. : Академ. проект, 2002. – 832 с.
8. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1976. – 424 с.
9. Тульчинский Г. Л. Разум, воля, успех : о философии поступка / Г. Л. Тульчинский. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1990. – 216 с.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Anysymov S. F. Tsennosty real'nye y mnynye / S. F. Anysymov. – M. : Mysl', 1970. – 297 s.
2. Bakhtyn M. M. K fylosofiyu postupka / M. M. Bakhtyn // Vestnyk MNU. Seryya 7, Fylosofiya. – M., 1991. – № 1. – S. 59–64.
3. Dryapika V. I. Oriyentatsiyi student's'koyi molodi na tsinnosti muzychnoyi kul'tury (sotsial'no-pedahohichnyy aspekt) / V. I. Dryapika. – Kirovohrad : Derzhavne Tsentral'no-ukrayins'ke vydavnytstvo, 1977. – 215 s.
4. Kon Y. S. Sotsyolohyya lychnosty : yzbr. psykhol. trudy / Y. S. Kon. – Voronezh : MODYEK ; M. : MPSTY, 1999. – 555 s.
5. Mal'kovskaya T. N. Dynamyka sotsyal'nykh y pedahohycheskykh faktorov v formirovaniy sotsyal'no-aktyvnoy pozytseyi shkol'nyka / T. N. Mal'kovskaya // Formirovaniye sotsyal'no aktyvnoy pozytseyi shkol'nykov v uslovyakh vzaymodeystviya sotsyal'nykh y pedahohycheskykh faktorov : sb. nauch. tr. / APN SSSR. – M., 1984. – S. 3–15.
6. Maslou A. Psykholohyya bytyya : per. s anhl. / A. Maslou. – M. : Refl-buk ; Kyev : Vakler, 1997. – 304 s.
7. Parson T. O. O sotsyal'nykh systemakh / T. O. Parsons ; pod red. V. F. Chesnokovoy y S. A. Belanovskoho. – M. : Akadem. proekt, 2002. – 832 s.
8. Rubynshhteyn S. L. Problemy obshchey psykholohyy / S. L. Rubynshhteyn. – M. : Pedahohyka, 1976. – 424 s.
9. Tul'chynskyy H. L. Razum, volya, uspek : o fylosofiyu postupka / H. L. Tul'chynskyy. – L. : Yzd-vo Lenynhr. un-ta, 1990. – 216 s.

Аннотация

Сергей Рабийчук

Анализ современных концепций воспитания общехристианских ценностных ориентаций молодежи как аспект профессиональной деятельности специалистов социальной сферы

В статье осуществляется анализ современных концепций воспитания общехристианских ценностных ориентаций у молодежи как аспект профессиональной деятельности специалистов социальной сферы. Установлено, что современная молодежь принимает активное участие в общественной жизни, не имея при этом собственных взглядов на проблему ценностей. В процессе изучения проблемы формирования

ценностных ориентаций молодежи раскрыты причины и условия, с помощью которых ценности становятся полноценными жизненными ориентирами, субъектными приоритетами, а также определяют природу обоснования личностных жизненных планов, действий и поступков молодежи. Аргументировано, что формирование общехристианских ценностных ориентаций является неоднозначным и проблемным, и характеризуется многообразием целей, результатов и направлений развития. Отмечено, что фундаментом большинства ценностей выступают нормы морали, совместно они формируются с помощью внешних факторов, а в виде средств и условий реализуют внутренние ценности – приоритетные цели личности. Учтена актуальность концепции ценностного сознания, которая случайно возникла в момент, когда общехристианские ценности нуждаются в защите и сохранении с целью передачи их в наследство следующему поколению, которые должны осуществляться в процессе работы будущих специалистов социальной сферы. Исходя из этого, система ценностных ориентаций является индивидуальной для каждой отдельной личности, к тому же она тесно связана с мотивами и потребностями, целями и установками, а также с интересами личности. Определено, что усилия семьи, всей образовательно-воспитательной системы должны быть направлены на формирование у молодежи общехристианских ценностных ориентаций. В свою очередь, приобретенные теоретические знания и практический опыт по данной проблеме должно способствовать эффективной профессиональной деятельности работников социальной сферы.

Ключевые слова: воспитание, концепции, молодежь, ценностные ориентации, специалисты социальной сферы.

**Summary
Serhiy Rabiichuk**

Analysis of Modern Concepts of General Christian Education of Youth Value Orientations, as an Aspect of Professional Activity of Social Work

The article is an analysis of modern concepts of general Christian education value orientations among young people, as an aspect of professional activity of social services. It is found out that young people today are actively involved in public life, without having their own views on the issue of values. In studying the problem of forming youth value orientations reveals the reasons and the conditions under which values are full of life benchmarks, personal priorities, and determine the nature of the study of personal life plans, actions and behavior of young people. It is argued that the formation of general Christian value orientations are ambiguous and problematic and is characterized by diversity goals, outcomes and areas of development. It is noted that most of the values are the foundation of morality, they jointly formed by external factors as well as the means and conditions for implementing intrinsic values – priority goals of the individual. The relevance of the concept of value consciousness is taken into account, which is no accident occurred at a time when the general Christian values require protection and preservation to transfer their legacy to future generations that should be in the process of future professionals of the social sphere. Accordingly, the system of value orientations is individual for each individual, in addition, it is closely related to the motives and needs, goals and attitudes, as well as the individual. It is taken into account that the efforts of the family, the entire educational system should aim at developing young general Christian values, in turn, acquired theoretical knowledge and practical experience with this problem is to promote effective professional activity of social services professionals.

Key words: education, concepts, youth, value orientations, social experts.
Дата надходження статті: «18» вересня 2014 р.

УДК 373.5

АННА РІДКОДУБСЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)

Альтруїзм як педагогічна категорія

В статті здійснюється аналіз філософських, соціальних та психолого-педагогічних досліджень із проблеми розвитку ідеї альтруїзму. Встановлено, що поява терміна «альтруїзм» пов'язана з дослідженням егоїзму як соціального явища і була вперше запропонована О. Контом, який пояснював цей принцип ідеєю «Живи для інших». Під час розгляду суті особистої якості альтруїзму автором розкривається її визначення та аналізуються підходи різних вчених, пов'язаних із різноманітними акцентами на когнітивному, мотиваційному та поведінковому компонентах альтруїзму.

У філософії альтруїзм розуміють як категорію етики, що протиставляється егоїзму. У психології проблему альтруїзму вивчали в контексті морального розвитку як цілісну особистісну характеристику. На сьогодні термін «альтруїзм» пояснюють як моральний принцип, який передбачає безкорисливе служіння іншим людям та готовність до самозречення в ім'я їх блага. Хоча термін «альтруїзм» має певним чином нестійку змістову характеристику, можна відмітити його розмитість при відсутності чіткої відокремленості суті альтруїзму як